

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 275/08-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. V. B., B., zastúpeného advokátom JUDr. L. M., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 18/2003 a jeho rozsudkom z 29. novembra 2006 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co/43/2007 a jeho rozsudkom z 11. mája 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. V. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. augusta 2007 doručená sťažnosť Ing. V. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 18/2003 a jeho rozsudkom z 29. novembra 2006 (prvá, štvrtá a piata veta výroku) a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co/43/2007 a jeho rozsudkom z 11. mája 2007 (druhá a tretia veta výroku, ďalej aj „namietané rozhodnutie“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol, že v procesnom postavení žalovaného bol účastníkom súdneho konania vedeného okresným súdom o „určenie, že suma 652 800 Sk patrí do dedičstva po nebohej E. B.“. V priebehu konania žalobcovia rozšírili žalobu o 225 448 Sk, avšak uznesením okresného súdu sp. zn. 12 C 18/03 z 24. januára 2006 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 14 Co 54/2006 z 30. marca 2006 bol návrh na zmenu (rozšírenie) žaloby zamietnutý.

Okresný súd v predmetnej veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 12 C 18/2003 z 29. novembra 2006, ktorým určil, že do dedičstva po nebohej E. B. patrí suma 330 000 Sk. Konanie vo veci o návrhu na vyporiadanie dedičského podielu, ktorý mu bol doručený 14. septembra 2006, zastavil a v prevyšujúcej časti návrh žalobcov zamietol. Žalobcom (spoločne a nerozdielne), ako aj sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť na účet okresného súdu po 406 Sk. Náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov nepriznal. Proti uvedenému rozsudku (okrem časti, v ktorej okresný súd rozhodol, že konanie o návrhu zo 14. septembra 2006 zastavuje a v prevyšujúcej časti návrh zamietol) podal sťažovateľ odvolanie, na základe ktorého krajský súd rozsudkom sp. zn. 14 Co/43/2007 z 11. mája 2007 takto rozhodol:

„Výroku rozsudku okresného súdu, ktorým konanie vo veci o návrhu o vyporiadanie dedičského podielu (ktorý bol doručený súdu 14. 9. 2000), bolo zastavené a výroku, ktorým v prevyšujúcej časti bol návrh žalobcu zamietnutý, sa nedotýka.

V ostatných výrokoch rozsudok okresného súdu potvrdzuje. Žalobcom 1/, 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.“

Sťažovateľ v sťažnosti zhrnul nepriame dôkazy, na základe ktorých okresný súd určil, že predmetná finančná čiastka patrí do dedičstva po nebohej E. B., takto:

„- sťažovateľ sám pri jednaní soudu dne 4. 7. 2003 uvedl, že vybral čiastku 330.000,- Sk z vkladní knižky, ktorou pak následně zrušil;

- sťažovateľ pri dedickém řízení nejprve uvedl, že mu vkladní knižku zůstavitelka darovala a on ji použil jako zálohu na půjčku od náboženské společnosti, později však výpověď změnil tak, že vkladní knižku měla zůstavitelka dát jako zálohu proti půjčce, kterou si on vzal od N., neboť na knížce byla tříměsíční výpovědní lhůta; po jejím uplynutí finanční prostředky vybral a vrátil náboženské společnosti; odvolací soud konstatuje rozpor ve výpovědi sťažovatele;

- podle prohlášení A. M. a A. D. ze dne 4. 5. 1999 sťažovateľ složil v únore (február) 1993 do pokladny N. termínovanou vkladní knižku, za niž mu byla poskytnuta na osobní účet příslušná částka, která byla vrácena po době splatnosti vkladní knižky;

- k výpovědi svedka A. M. sťažovateľ uvedl, že peníze vybral z vkladní knižky a dal je N. jako dar;

- svědkyně A. M. uvedla, že zůstavitelka chtěla darovat nějakou finanční hotovost N. na koupi pozemku, ale za podmínky, že bude spoluvlastnicí takového pozemku; tato podmínka nebyla splněna.“

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti opísal skutkový stav, z ktorého vyplýva, že nebohá E. B. chcela podporiť výstavbu sály pre zhromaždenia Náboženskej spoločnosti... (ďalej len „náboženská spoločnosť“). Pretože náboženská spoločnosť nebola v tom čase na Slovensku registrovaná ako cirkev, nákup pozemkov a budov sa uskutočňoval prostredníctvom splnomocnencov, medzi ktorých patril aj sťažovateľ. E. B. sa podľa sťažovateľa rozhodla podporiť výstavbu sály náboženskej spoločnosti finančným darom v sume 330 000 Sk, ktoré mala v tom čase uložené na vkladnej knižke. Túto odovzdala synovi (sťažovateľovi) a požiadala ho, aby „dar realizoval“. V čase, keď náboženská spoločnosť vybrala vhodnú nehnuteľnosť, sťažovateľ odovzdal vkladnú knižku s výpovednou lehotou do pokladne N. (s ktorou náboženská spoločnosť spolupracovala pri riešení finančných otázok), kde mu bola vyplatená suma 330 000 Sk ako protihodnota vkladnej knižky. Predmetná suma bola použitá na nákup pozemku. Po uplynutí výpovednej lehoty N. vrátila vkladnú knižku

sťažovateľovi, ktorý po vybratí na nej uloženej sumy vrátil 330 000 Sk nadácii a vkladnú knižku zrušil. Výstavba sály na zakúpenom pozemku sa z dôvodu nezískania stavebného povolenia neuskutočnila, preto bol pozemok predaný a získaná suma bola uložená na účet náboženskej spoločnosti.

Sťažovateľ odmieta tvrdenia žalobcov, že zo strany nebohej E. B. išlo o pôžičku, a nie o dar. Na podporu svojho tvrdenia uviedol:

„O pôžičke by se dalo hovoriť pouze ve vztahu k řešení tříměsíční výpovědní lhůty na vkladní knížce, kdy Nadaci byla zapůjčena vkladní knížka a Nadace zapůjčila hotovost. To stěžovatel uvedl i ve svých výpovědích. Podstata věci však nespočívá v této transakci, která měla pouze řešit, aby nedošlo k částečnému znehodnocení daru kvůli poplatkům za nedodržení výpovědní lhůty.

Podstata věci spočívá v tom, že E. B. darovala částku 330.000,- Sk na výstavbu sálu pro shromáždění... a tato částka je nyní na účtech bratislavských sborů Náboženské společnosti..., aby byla použita pro nákup příslušné nemovitosti, jakmile se nějaký vhodný objekt najde.

Pokud by E. B. považovala částku 330.000,- Sk, predanou v roce 1993, za půjčku a nikoli za dar, měla do své smrti 6 let na to, aby vrácení půjčky vymáhala.

(... se 2 x týdně schází v sálech, kde jsou přítomni odpovědní zástupci sboru, takže E. B. měla každým rokem cca 100 příležitostí osobního kontaktu (kromě dalších možností) k tomu, aby vrácení půjčky požadovala nebo aby na stěžovatele přednesla žalobu u představitelů sboru.)

Pokud by E. B. skutečně považovala částku 330.000,- Sk za nevrácenou půjčku, kterou nevy mohla ani u stěžovatele ani u odpovědných zástupců sboru, mohla se obrátit na soud. Jestliže však E. B. za svého života vrácení půjčky u soudu neuplatnila, není důvod tuto částku zařazovat do dědického řízení, přinejmenším kvůli promlčení nároku.“

Ďalej sťažovateľ poukázal na to, že výpoveď svedka A. M. sa týka iba transakcie spojenej s dočasnou výmenou vkladnej knižky za hotovosť a že s nebohcou E. B. sám nerokoval, a preto jeho výpoveď nie je ani nepriamy dôkaz o pôžičke. Výpoveď svedkyne A. M. považuje za dôkaz, že poručiiteľka mala naozaj prianie podporiť výstavbu sály finančným

darom, a s podmienkou, že si želala byť spoluvlastníčkou nehnuteľnosti, nesúhlasí. Ako dôvod uviedol, že za „nepodmienené dary“ potvrdenia neboli vystavované; po registrácii náboženskej spoločnosti boli vystavené iba vtedy, ak o to darca požiadal z daňových dôvodov. Pokiaľ by podmienka uvedená svedkyňou M. bola pravdivá, musela by byť podľa sťažovateľa vyjadrená písomne. Podľa sťažovateľa by suma 330 000 Sk patrila do dedičstva po poručiteľke, keby žalobcovia predložili dôkaz o tom, že ku dňu jej smrti bola jej vlastníctvom.

Sťažovateľ podal odvolanie aj proti výroku o trovách konania, keď namietal, že jeho úspešnosť pred prvostupňovým súdom vzhľadom na celkové požiadavky žalobcov bola „62,4 : 37,6“ v prospech sťažovateľa. Prvostupňový súd však rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, a žalobcov a sťažovateľa zaviazal uhradiť po 406 Sk z dôvodu „trov štátu“. Odvolací súd sa podľa sťažovateľa touto časťou odvolania vôbec nezaoberal.

Sťažovateľ zároveň namietal aj „neúmernou“ dĺžku konania, keď uviedol, že konanie bolo začaté žalobou doručenou okresnému súdu 30. septembra 2002, prvostupňový súd rozhodol vo veci samej 29. novembra 2006 a odvolací súd 11. mája 2007. Konanie trvajúce takmer päť rokov považuje sťažovateľ za neprijateľne dlhé.

Sťažovateľ je toho názoru, že boli porušené jeho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože:

„- okresní ani krajský soud neposkytly stěžovateli dostatečnou ochranu před žalobci, když jejich žalobu do výše 330.000,- Sk uznaly, ačkoli žalobci nepředložili k prokázání nároku žádný přímý důkaz a nepřímé důkazy byly zcela nedostatečné;

- okresní soud nerozhodl spravedlivě o nákladech řízení a krajský soud se odvoláním stěžovatele v této části vůbec nezabýval;

- řízení trvalo neúměrně dlouho.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„I. Větou první, čtvrtou a pátou z rozsudku Okresního soudu Banská Bystrica ze dne 29. 11. 2006 č. j. 12 C 18/03-284 a větou druhou a třetí z rozsudku Krajského soudu Banská Bystrica ze dne 11. 5. 2007 č. j. 14 Co/43/2007-323 bylo porušeno stěžovatelovo právo na

- spravedlivý proces podle článku 6 odst. 1 Úmluvy;*
- soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny a článku 46 odst. 1 Ústavy.*

II. Věta první, čtvrtá a pátá z rozsudku Okresního soudu Banská Bystrica ze dne 29. 11. 2006 č. j. 12 C 18/03-284 a věta druhá a třetí z rozsudku Krajského soudu Banská Bystrica ze dne 11. 5. 2007 č. j. 14 Co/43/2007-323 se zrušují.

III. Celková doba řízení vedených u Okresního soudu Banská Bystrica pod sp. zn. 12 C 18/03 a u Krajského soudu Banská Bystrica pod sp. zn. 14/Co/43/2007 výrazně přesáhla přiměřenou lhůtu k vyřízení věci, čímž bylo porušeno právo stěžovatele na

- spravedlivý proces podle článku 6 odst. 1 Úmluvy;*
- soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny a článku 46 odst. 1 Ústavy.“*

Taktiež žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk od okresného súdu a krajského súdu a priznať trovy konania, ktoré vyčíslil v sume 38 416 Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade okresného súdu v občianskoprávnom konaní) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomení o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a zhodného čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokolvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a k čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07, IV. ÚS 236/08).

Vzhľadom na to, že ústavný súd je v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom sťažnosti, zaoberal sa iba namietaným porušením práv uvedených v petite sťažnosti, teda čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 35 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru (a nie aj čl. 46 ods. 2 ústavy, ako je uvedené v záhlaví a odôvodnení sťažnosti).

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľ predmetnou sťažnosťou okrem iného napadol rozsudok okresného súdu sp. zn. 12 C 18/03 z 29. novembra 2006. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu, keďže proti nemu bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil, t. j. o odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 14 Co/43/2007 z 11. mája 2007. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojich označených práv rozsudkom krajského súdu sp. zn. 14 Co/43/2007 z 11. mája 2007 (prvou, štvrtou a piatou vetou výroku), t. j. v merite veci, ako aj v časti trov konania.

Ústavný súd v prípadoch, keď riešil problematiku možného porušenia základného práva na súdnu ochranu konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, uviedol, že právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nemožno považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 209/04, III. ÚS 206/06, III. ÚS 78/07). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamena, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. Georgidias v. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

Ústavný súd ďalej konštatuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, a nepreskúmava, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, pretože to je v právomoci opravných všeobecných súdov. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery všeobecného súdu boli

zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie vo veciach občianskoprávných patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov.

Ak nie sú splnené uvedené predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal. V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Zjavná neopodstatnenosť teda znamená, že už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd nezistí žiadnu reálnu možnosť porušenia základného práva alebo slobody napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne postupmi, ktoré im predchádzali v konaní pred orgánmi verejnej moci, osobitne v konaní pred všeobecnými súdmi.

2.1 Podstatou sťažovateľovej námietky obsiahnutej v jeho sťažnosti je tvrdenie, že skutkové a právne závery krajského súdu vyslovené v odôvodnení označeného rozsudku sú nesprávne, pretože podľa jeho názoru krajský súd na základe nepriamych dôkazov – v sťažnosti podrobne opísaných (bližšie pozri časť I tohto uznesenia) – považoval sumu 330 000 Sk za pôžičku poskytnutú sťažovateľovi, a ako takú za patriacu do dedičstva

po nebohej E. B. Sťažovateľ je však toho názoru, že žiaden z týchto dôkazov nie je dôvodom, aby do dedičstva po nebohej E. B. mala byť zahrnutá aj táto suma.

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu sp. zn. 14 Co/43/2007 z 11. mája 2007, ako aj s obsahom prvostupňového rozsudku, z ktorého odvolací súd vychádza a naň nadväzuje (ústavný súd si vyžiadal súvisiaci spisový materiál okresného súdu), ústavný súd konštatuje, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery v ňom obsiahnuté boli svojvoľné, zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu jeho označených práv, čo vyplýva aj z týchto častí odôvodnenia napadnutého rozsudku:

„Pokiaľ ide o podané odvolanie žalovaného, tak na základe neho preskúmaval krajský súd len správnosť výroku rozsudku okresného súdu, ktorým určil, že do dedičstva po nebohej E. B. patrí suma 330.000,- Sk ako aj súvisiacom napadnutom výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť na účet okresného súdu trovy štátu 406,- Sk a vo výroku o trovách prvostupňového konania.

Kedže právoplatným výrokom rozsudku okresného súdu bola v prevyšujúcej časti žaloba žalobcu zamietnutá, tak v rámci odvolacieho konania sa krajský súd už len zaoberal otázkou, či okresný súd na základe vykonaného dokazovania správne posúdil, že suma 330.000,- Sk patrí do dedičstva po nebohej E. B., ktorá suma podľa tvrdenia žalobcov mala byť žalovaným použitá na nákup pozemku (...) za účelom vybudovania (...) Náboženskej spoločnosti... Žalovaný v konaní nepoprel, že takúto sumu na nákup pozemku použil, ovšem poukazoval na to, že túto sumu poskytla jeho matka ako dar náboženskej spoločnosti práve na nákup tohto pozemku a preto pokiaľ túto sumu použil skutočne aj na nákup pozemku, konal tak v súlade s vôľou jeho matky, ktorá bola vlastníčkou finančných prostriedkov.

Žalobcovia v konaní súdom prvého stupňa tvrdili, že finančnú čiastku 330.000,- Sk nedarovala matka náboženskej spoločnosti, lebo takýto doklad o dare matky v prospech náboženskej spoločnosti neexistuje a teda žalovaný použil finančné prostriedky proti vôli ich matky a preto predmetná suma patrí do dedičstva po nej.

Spornou otázkou v rámci konania bolo, či nebohá E. B. ešte za svojho života urobila úkon darovania v prospech Náboženskej spoločnosti... alebo nie.

V tomto smere treba poukázať na to, že v priebehu celého konania nebol doložený písomný doklad, z ktorého by vyplývalo, že E. B. darovala takúto čiastku v prospech Náboženskej spoločnosti... Ak takýto priamy dôkaz neexistoval, bolo potrebné skúmať, či na základe nepriamych dôkazov nemožno vyvodiť, že k takémuto právnenému úkonu zo strany E. B. došlo. Pokiaľ teda žalovaný disponoval s finančnými prostriedkami alebo jej, bolo treba skúmať, či tak robil oprávnene na základe jej pokynov alebo nie.

V tejto súvislosti treba poukázať na to, že žalovaný na pojednávaní dňa 04. 07. 2003 do zápisnice na č. l. 50 spisu uviedol, že rušil vkladnú knižku, kde bola uložená suma 330.000,- Sk, pretože finančné prostriedky z tejto vkladnej knižky vyberal. Nesporne teda potvrdil, že s finančnými prostriedkami v čiastke 330.000,- Sk disponoval. Zo zápisnice urobenej v dedičskom spise Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 24D 239/99 poručiťky E. B. na č. l. 50 je uvedená výpoveď žalovaného, v ktorej uvádza, že sumu 330.000,- Sk mu poručiťka darovala a túto použil ako zálohu na pôžičku od náboženskej spoločnosti. Neskôr menil svoju výpoveď tak, že vkladnú knižku mala poručiťka dať ako zálohu proti pôžičke, ktorú si on bral od N. v Náboženskej spoločnosti..., keďže na tejto knižke bola trojmesačná výpovedná lehota. Po jej uplynutí finančné prostriedky vybral a vrátil náboženskej spoločnosti s tým, že ich už poručiťka dávala ako dar. Už samotná výpoveď žalovaného v dedičskom konaní trpí rozporom, keď na jednej strane v tej istej zápisnici žalovaný tvrdil, že vkladná knižka so sumou 330.000,- Sk mu bola daná zo strany poručiťky ako dar, neskôr že táto suma na vkladnej knižke mala byť použitá zo strany poručiťky ako záloha na poskytnutú pôžičku a neskôr, že táto suma mala byť zo strany poručiťky darovaná náboženskej spoločnosti.

Že žalovaný s vkladnou knižkou disponoval potvrdzuje aj vyhlásenie zo dňa 04. 05. 1999 A. M. a A. D., ktorí potvrdili, že začiatkom februára 1993 požiadal žalovaný N. o poskytnutie krátkodobej finančnej čiastky a ako protihodnotu zložil do pokladne nadácie terminovanú vkladnú knižku na meno E. B. Finančné prostriedky mu boli zo strany nadácie aj poskytnuté na osobný účet ako žiadateľovi, pričom v dobe splatnosti bola vkladná knižka vymenená za vrátenú finančnú čiastku.

Svedok A. M., ktorý bol v konaní vypočutý, potvrdil okolnosti uvádzané v písomnom prehlásení. Uviedol však, že nejednal s poručiťkou ohľadne finančnej hotovosti. Sám žalovaný k tejto výpovedi potvrdil, že vybral peniaze z vkladnej knižky a dal ich nadácii ako

dar. K otázke darovania finančných prostriedkov v prospech náboženskej spoločnosti... bola vypočítaná ako svedkyňa A. M., ktorá bola priateľkou poručiťky a táto uviedla, že poručiťka chcela darovať nejakú finančnú hotovosť Náboženskej spoločnosti na kúpu nehnuteľností, ale za podmienok, že bude spoluvlastníčkou tejto nehnuteľnosti ako vyplynulo z dokazovania. Tak k takejto okolnosti nedošlo a pri kúpe pozemku, na ktorý mali byť použité prostriedky aj poručiťky, nebola táto do kúpnej zmluvy uvedená ako spoluvlastníčka nehnuteľnosti.

Podľa vyjadrenia svedkyne bola to jej podmienka pri darovaní finančných prostriedkov na kúpu pozemku pre potreby náboženskej spoločnosti, ktorá nebola splnená.

Keďže neexistoval priamy dôkaz, z ktorého by vyplývalo, že poručiťka E. B. darovala Náboženskej spoločnosti... sumu 330.000,- Sk, správne okresný súd sa zaoberal vyhodnocovaním vykonaných dôkazov a pokiaľ vyvodil, že darovanie finančných prostriedkov nevyplýva ani z nepriamych dôkazov, považuje aj krajský súd jeho rozhodnutie za vecne správne, lebo tomu nasvedčuje aj rozporná výpoveď samotného žalovaného v dedičskom konaní po poručiťke, ako aj to, že poručiťka pri možnom darovaní finančných prostriedkov nákupu pozemku mala podmienku, aby bola spoluvlastníčkou kupovanej nehnuteľnosti. Toto urobené nebolo, a preto nemožno vyvodiť, že to strany poručiťky E. B. došlo k darovaniu sumy 330.000,- Sk náboženskej spoločnosti.

Pokiaľ teda okresný súd určil, že do dedičstva po nebohej E. B. (...) patrí suma 330.000,- Sk, rozhodol správne, a preto v tejto časti krajský súd rozhodnutie okresného súdu potvrdil. “

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti daného prípadu. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04, I. ÚS 232/08) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné so sťažovateľom označenými právami, sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2.2 Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uviedol, že prvostupňový súd nerozhodol spravodlivo o trovách konania, keď nepriznal žiadnemu z účastníkov nárok na ich náhradu, akoby úspešnosť na oboch stranách bola rovnaká. Podľa jeho názoru bol v spore úspešný v pomere „62,4 : 37,6“.

Krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol: „*Pokiaľ teda okresný súd určil, že do dedičstva po nebohej E. B. (...) patrí suma 330.000,- Sk, rozhodol správne, a preto v tejto*

časti krajský súd rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Pokiaľ ide o výrok o trovách prvostupňového konania a povinnosti žalovaného zaplatiť na účet okresného súdu trovy štátu vo výške 406,- Sk, považuje aj v tejto časti krajský súd rozhodnutie okresného súdu za správne, lebo bol daný dôvod na postup podľa ust. § 142 ods. 2 O. s. p.“

Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05, IV. ÚS 248/08).

Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997).

Práva na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy). Ustanovenie § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) umožňuje súdu, aby v prípade, že účastník konania mal vo veci len čiastočný úspech, náhradu trov pomerne rozdelil, prípadne vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Požiadavka ústavne konformného odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa vzťahuje na každý výrok rozhodnutia, teda aj na rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania. Krajský súd ako odvolací súd preskúmal vec v rozsahu danom v § 212 ods. 1 a § 219 OSP prehodnotiac zistený skutkový stav a, ako už bolo uvedené, rozsudkom sp. zn. 14 Co/43/2007 z 11. mája 2007 rozhodol okrem iného tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil vo veci samej, ako aj v časti nepriznania náhrady trov konania pred okresným súdom žiadnemu z účastníkov. Čo sa týka trov odvolacieho konania, náhradu týchto trov žiadnemu z účastníkov nepriznal konštatujúc, že hoci žalobcovia mali v odvolacom konaní úspech, trovy odvolacieho konania nežiadali nahradiť.

Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96); (bližšie pozri aj odôvodnenie v časti II bod 2).

Krajský súd v rozsudku sp. zn. 14 Co/43/2007 z 11. mája 2007 osvojujúci si v plnom rozsahu názor okresného súdu, pokiaľ ide o výrok o náhrade trov konania, potvrdil prvostupňové rozhodnutie aj v tejto časti. Ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľné, aby vzhľadom na celkové okolnosti daného prípadu (keď sťažovateľ pravdepodobne vychádzal pri vyčíslení pomeru jeho úspechu z celkovej sumy 877 448 Sk ako súčtu pôvodne žalovanej sumy 652 000 Sk a sumy 225 448 Sk, o ktorú žalobcovia rozšírili pôvodný žalobný návrh, avšak rozhodnutím okresného súdu v spojení s rozhodnutím krajského súdu nebolo pripustené rozšírenie žalobného návrhu o 225 448 Sk, preto sa rozhodovalo o pôvodnom návrhu, a to o sume 652 000 Sk, a žalobcovia boli úspešní v časti 330 000 Sk, ktorá predstavuje k celkovej žalovanej sume dokonca o 4 000 Sk viac, ako je polovica) hradil každý účastník vlastné trovy konania sám. Závery uvedené v odôvodnení namietaného rozsudku krajského súdu v časti týkajúcej sa nepriznania náhrady trov konania účastníkom nie sú podľa názoru ústavného súdu v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy náhrady trov konania, a preto ich nemožno považovať za odporujúce citovaným článkom ústavy a dohovoru.

Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ako už ústavný súd uviedol (bližšie pozri odôvodnenie v časti II bod 2), nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd nezistil existenciu príčinnej súvislosti medzi namietanou časťou rozhodnutia krajského súdu a možným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v nadväznosti na to dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti tejto časti sťažnosti sťažovateľa a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ju z tohto dôvodu odmietol.

3. Sťažovateľ v sťažnosti namietal aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že celková doba konania okresného súdu, ako aj krajského súdu výrazne presiahla primeranú lehotu na prejednanie jeho záležitosti.

3.1 Ústavný súd konštatuje, že konanie vedené okresným súdom bolo skončené rozsudkom z 29. novembra 2006, resp. doručením tohto rozsudku sťažovateľovi 19. januára 2007. Najneskôr v tomto časovom momente sa namietané nekonanie okresného súdu v primeranej lehote v označenom konaní skončilo, a preto vtedy začala plynúť zákonná lehota na podanie sťažnosti. Preto tu treba konštatovať, že sťažnosť odovzdaná na poštovú prepravu až 13. augusta 2007 bola podaná oneskorene.

3.2 Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že celková doba konania krajského súdu v označenom konaní „výrazne přesáhla přiměřenou lhůtu k vyřízení věci“, ústavný súd vyhodnotil túto časť sťažnosti ako zjavne neopodstatnenú a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ju z uvedeného dôvodu odmietol.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98, II. ÚS 8/01). Nekonanie všeobecného súdu v primeranej lehote môže založiť porušenie práva účastníka súdneho konania na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale neznamená spravidla odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 8/01).

K porušeniu tohto práva nekonaním krajského súdu v primeranej lehote by však mohlo dôjsť v prípade, ak by postup všeobecného súdu v takomto konaní v dôsledku jeho

nekonania v primeranej lehote viedol k zmareniu možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ochrany ktorých sa domáha. V uvedenom prípade sa tak nestalo, pretože krajský súd o odvolaní sťažovateľa z 30. januára 2007 predloženého krajskému súdu 7. februára 2007 rozhodol v krátkej dobe, a to rozsudkom sp. zn. 14 Co/43/2007 z 11. mája 2007.

Kedže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (návrhu na zrušenie časti napadnutého rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu, o priznaní trov právneho zastúpenia, ako aj finančného zadosťučinenia) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2008